

induplati

konoplan

GLASILO
KOLEKTIVA INDUPLATI JARŠE

Leto XX.

FEBRUAR 1971

Cena 0,20 din

Induplati

dobitnik »Ljubljanskega zmaja«

Skoraj vsi sejmi mode in podobni sejmi v državi podeljujejo razna priznanja in diplome kvalitetnim in modno uspešnim artiklom. Tudi pripravljalni odbor ljubljanskega sejma je ta priznanja redno podeljeval. Izjemoma so to opustili preteklo leto, ker so bili prireditelji in razstavljalci mnenja, da so bila ta priznanja preštevila.

Za letošnje leto je pripravljalni odbor, skupaj s »Centrom za sodobno oblačenje in opremo«, pripravil nov sistem ocenjevanja in podeljevanja priznanj.

Do določenega datuma, to je do 25. decembra 1970, so morala vsa zainteresirana podjetja svoje eksponate dostaviti Centru. Posebna komisija je te eksponate razdelila po grupah. Značilnost tega ocenjevanja je v tem, da je bil iz vsake skupine izbran samo po en eksponat, nagrado »Ljubljanskega zmaja« je torej prejel najuspešnejši tekstilni ali usnjarski izdelek iz posameznih skupin proizvodov. Osnova za ocenjevanje je bila predvsem kvaliteta, vzorec, uporabnost, možnost proizvodnje, možnost plasmana in napredek v tehnološkem postopku.

Tudi naše podjetje je poslalo na ocenjevanje 5 komadov zaves iz kolekcije 1971 in dve garnituri, prav tako iz kolekcije. Konkurenca je bila zelo močna, svoje izdelke je poslalo na ocenjevanje 66 podjetij.

V grupi — dekorativne tkanine, kamor so spadale zaves, blago za tapetništvo, prti, pregrinjala in čipke, je naša zavesa art. 3132 prejela najvišje priznanje — »Ljubljanskega zmaja«.

Nagrade je podelil predsednik mestne skupščine ing. Miha Košak v prostorih magistrata.

Za to pri znanje vsem iskrene čestitke.

Urednik

Ljubljanski zmaj
— in v ozadju
najboljša zavesa
1971, ki nam je
prinesla to
priznanje

Treba je zaostriti osebno odgovornost

V prvi polovici meseca januarja smo razpravljali o tezah za 18. sejo CK ZKS.

Navzoči so izrazili zadovoljstvo, da so teze pred sejo v razpravi in je s tem dana možnost vsem, ki želijo s svojimi predlogi in pripombami pomagati pri oblikovanju stališč, ki naj jih sprejme CK na svoji seji.

Kritična ugotovitev na začetku razprave je bila, da smo že večkrat razpravljali, sprejemali resolucije in lepe sklepe, kar se pa ni uresničilo in je ob sedanjem stanju treba zagotoviti, da se to ne bo spet ponovilo. Treba je zaostriti osebno odgovornost za izvajanje sprejetih odločitev. Velika večina ljudi na vodilnih mestih je članov ZK, tako direktorjev v gospodarstvu kakor tudi izven in vendar mnogi od teh iščejo pri vseh ukrepih za stabilizacijo trenutne koristi za sebe in svoj kolektiv ali pa luknjo v predpisih, skozi katero bodo obšli za njih neprijetne ukrepe (OD v bankah so se precej dvignili tik pred uveljavitvijo odloka o zamrznotenju OD, ker so bili o tem predčasno informirani — zakaj?).

Mnogi ukrepi so preveč pavšalni in se že čez dan, dva izkaže, da je treba delati izjeme. 50% pologi pri uvozu so zadeli tako tiste, ki so uvažali nujno potrebne surovine kakor tudi tiste, ki so uvažali igrače, kozmetiko in razno drugo blago, brez katerega bi lahko izhajali.

Z novim ekonomskim sistemom je treba zagotoviti enotno tržišče, hkrati pa je tudi doma v republikah treba onemogočiti zapiranje posameznih regij ali celo občin.

Tudi za politiko cen so bili navzoči mnenja, da se je treba zavzemati za prosto formiranje cen, treba pa bo predvideti ustrezne instrumente, ki bodo onemogočili za ščitom družbenega dogovarjanja monopolno dogovarjanje in diktiranje cen tržišču.

Glede sredstev na ravni federacije, oziroma t. i. državnega kapitala, je bilo izraženo mnenje, da so predlogi v tezah premalo konkretni. Bolj precizen predlog o tem bi verjetno pospešil delo na tem področju, delovni ljudje pa so vsekakor zainte-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Pomen študija dela

Študij dela je v širšem smislu toliko star kot zgodovina človeštva, ker je že pračlovek npr. zgrabil kamen in ga uporabil z nekim namenom za primitivno delo, ki ga je hotel opraviti. S tem je že izvedel neko obliko »študija dela«, čeprav na svojstven način. Spoznal je, da je zmožnost njegove roke nekajkrat povečana ravno s pomočjo tega kamna. Iznašel je orodje. V tem smislu so kasneje ljudje izboljševali oblike orodja in njihovo uporabo in sproti iznašli še nova sredstva, da bi se jim delo tako olajšalo. S tem so vršili pravzaprav študij dela, ne da bi sami za to vedeli, oziroma poznali njegov pojem.

Šele v novi dobi industrijskega razvoja se je razvil študij dela do

zaveznega, negovanega in metodično razvitega pomožnega sredstva za oblikovanje dela.

Spoznali so, da je študij dela in študij časa (potrebne za izvajanje dela) temelj uspeha pri upravljanju proizvodnje.

V razvitih deželah že dolgo uporabljajo različne metode študija dela, ki so preizkušene po njihovem lastnem razvoju (TWI, Bedaux, Work Factor, MTM, MTA itd.).

Nemška industrija, ki je našemu delu, oziroma našemu načinu dela najbližja, je izoblikovala svoj nacionalizacijski sistem ki je znan pod imenom »REFA« (Reichsausschuss für die Arbeitsstudie).

Za prehod in za pripravo na to metodo ki so jo začeli uporabljati

1. 1924, je bilo porabljenega veliko časa. Tudi pri nas smo posnemali svoje severne sosedje in začeli s to metodo, vendar še nismo prišli do take stopnje kot oni. Analize in statistični podatki kažejo, da je v Nemčiji na ca. 20 ljudi v proizvodnji en član v pripravi dela, ki je izobražen in seznanjen z metodo »REFA«, pri nas v Jugoslaviji pa pride en tak človek na 80—90 ljudi v proizvodnji. Iz tega lahko sklepamo, da je izobrazba v tej smeri še kako potrebna.

Če hočemo učinkovito poseči v celotno dogajanje proizvodnje, imamo na razpolago štiri vplivna področja:

1. oblikovanje dela — vsako delo se da še boljše izvršiti,
2. predpisovanje časa,
3. ocenitev dela,
4. poučevanje dela.

V naši tovarni se poslužujemo tudi REFA metode pri študiju dela in časa. Oddelek pa je zelo majhen, saj premore samo enega člana, kateri pa ne more opravljati vseh nalog, ampak samo najvažnejše — lotili smo se le študija časa.

Pri svojem delu se držimo načel, da mora biti predpisani čas takšen, da omogoči delavcu pravilno izvršitev delovnega naloga pri normalnem učinku.

Predvideni delovni čas vsebuje dela, ki pripravljajo izvršitev naloge (PRIPRAVA) in dela, ki služijo za samo izdelavo posameznih delov, oziroma izdelkov. Končno imamo predvidene še čase, ki nam služijo za vrnitev osnovnih sredstev v prvotno stanje. Delovnemu času prištetimo še dodatni čas, ki vsebuje čase, ki redno nastopajo in se ne pojavljajo pri vsakem delu pod enakimi pogoji. Računamo jih kot % od osnovnega časa in temu tudi prištevamo.

Delovnemu času in dodatnemu času končno še prištetimo čas počitka (ravno tako v % na osnovni čas), ki je določen za vsako delovno mesto posebej.

Sam čas dela in priprave ter dodatni čas se snema, oziroma normira. Osnovna misel pri normi je: če nek delavec dela več kot drugi, to je, če se bolj napreza, če hitreje in spretnije dela, izvaja svoje gibe racionalnejše, mora tudi več zaslužiti kot drugi, ki dela počasi in neekonomično. Normirati delo pomeni meriti delo in usklajevati učinek in nagrajo.

Pri normiranju večkrat pride do raznih težav in nasprotij — ravno zato, ker delavec nima zaupanja v normirca, ali je v času, ko se ga normira, nemiren. Nekateri zato delajo hitreje, nekateri počasneje kot normalno.

Priporočamo, da se delavec med normiranjem vede in dela ravno tako, kot normalno med delom — s tem bolj koristi sebi in olajša delo normircu.

Referent za študij dela
Boža Baškovič

Normirka
Boža Baškovič

Treba je zaostriti osebno odgovornost

(Nadaljevanje s 1. strani)

resirani za čimprejšnjo prerazdelitev akumulacije v svojo korist, saj bi jim na ta način ostalo več sredstev za razširjeno reprodukcijo.

Mnenja so bili tudi, da je treba za sredstva, ki se dajejo za nerazvite, zagotoviti rentabilne naložbe, oziroma bolj konkretno omogočiti kontrolo trošenja teh sredstev.

Obdavčenje OD je po mnenju večine pač najlažji način zajemanja dohodkov. V težah bi bilo treba, kot se je pokazalo v razpravi, poudariti sistem obdavčenja dobička. V mnogih slučajih zaradi takega načina obdavčenja družba tolerira poslovanje podjetij z izgubo več let ker pač dobi svoje, drugačen pa bi bil odnos do takih podjetij, če bi bil obdavčen dobiček in od njih ne bi dobili nič.

Taka podjetja prispevajo pomemben delež k splošni nelikvidnosti gospodarstva.

Mnogih težav, s katerimi se bori- mo v Jugoslaviji, je po mnenju navzočih kriv tudi naš devizni režim. Vsak lahko uvaža in izvaža kar se mu zdi, trošimo devize za potrebno in nepotrebno, izvažamo danes surovine, ki jih bomo jutri nujno potrebovali in jih bomo zato spet uvažali.

Tudi na tem področju je potrebno s stvarnimi predlogi omogočiti tak sistem, ki bi stimuliral izvoz čim bolj dodelanih izdelkov, pri uvozu pa podražil dinar za uvoz manj potrebnih in luksuznih izdelkov.

Na splošno so bila mnenja, da so teze pomemben prispevek pri uresničevanju reforme in graditvi novega ekonomskega sistema.

Prvo leto preizkušnje industrijske prodajalne

Prav je, da se ob pričetku novega leta ozremo na uspehe naše industrijske prodajalne.

Ko se je podjetje pred dvema leti odločilo, da si postavi svojo trgovino, je bila naša prva naloga in želja, da na primeren način pokažemo uporabnost naših izdelkov in s tem pospešimo prodajo, kajti vsako podjetje stremi za tem, da zadovolji potrebe kupca in da istočasno ustvari tudi določen dohodek.

Osnovni namen industrijske prodajalne je v tem, da prodaja proizvode svojega podjetja. V večini primerov pa imajo te prodajalne tudi ekonomsko-propagandni značaj, zato morajo biti reprezentativne, tako po izbiri prodajnega blaga, kakor tudi po izgledu samem. Prav tako pa ne smemo pozabiti, da s pomočjo svoje prodajalne podjetje vsaj približno lahko oceni, ali se bo določen proizvod na tržišču dobro prodajal ali ne.

Pri oblikovanju asortimenta v naši trgovini je podjetje vedno stremelo za tem, da bi bilo čimbolj privlačno in da bi ustrezalo zahtevam kupcev.

Z našo industrijsko prodajalno smo lahko samo zadovoljni, saj spada med naše najboljše kupce.

Ker pa nas je o trgovini zanimalo še mnogo več, smo zaprosili tov. Maleževa — poslovodjo prodajalne, da nam pove nekaj o poslovanju, o kupcih, o problemih, s katerimi se srečujejo zaposleni na teh delovnih mestih.

Z veseljem lahko ugotavljamo, da naša industrijska prodajalna ni poznana samo v naši bližnji okolici, temveč prihajajo na večje ali manjše nakupe tudi iz oddaljenejših krajev, kot npr.: iz Trbovelj, Maribora, Velenja.

Kot bi bilo pričakovati, vse te nakupe opravljajo predvsem žene, le v primeru nakupa večje količine zaves (oprema celotnega stanovanja), torej ob takem večjem izdatku pa prideta oba zakonca, delno tudi zato, da se ob pregledu asortimana lahko tudi posvetujeta.

Struktura potreb potrošnikov pa je zelo različna, pravi tov. Maleževa.

Včasih se je težko odločiti

Nekdo želi kupiti čim ceneje, ne glede na kvaliteto in svetovanje, drugi hoče kvalitetne proizvode, četudi dražje. Za makulturno blago ali za kilogramske ostanke je največ zanimanja med člani našega kolektiva.

Po količini prodaje so na prvem mestu zaves. Največ so prodali art. 3006, sledi mu art. 3109 — zlata nit in med težjimi art. 3077.

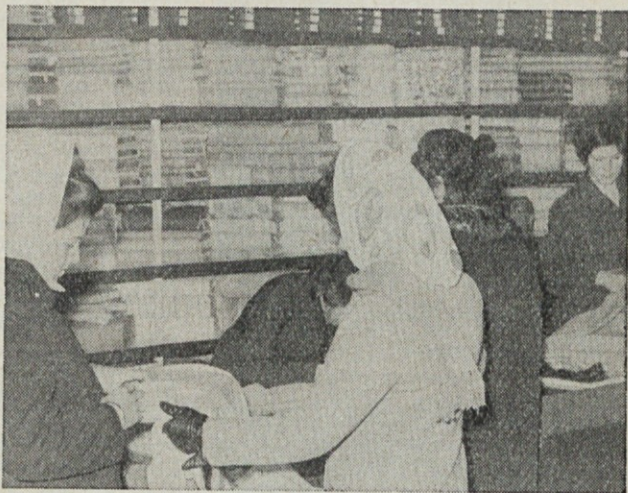
Zanimalo nas je tudi, česa prodajo več — prtov ali garnitur. Pojasnila nam je, da kompletne garniture kupujejo le v primeru nakupa daril, za vsakodnevno uporabo pa se odločajo samo za prte. Prav teh zelo veliko pokupijo gostinci, kateri so z

našim izborom zelo zadovoljni. Velik vpliv na dobro prodajo prtov in garnitur pa ima nedvomno tudi embalaža, za katero lahko trdimo, da učinkuje zelo privlačno.

Ena od težav, na katero so naleтели pri svojem delu, je premajhna založenost z zavesami. Primanjkuje jim »težjih« zaves, zato se je že zgodilo, da je marsikateri kupec odšel iz trgovine praznih rok.

Na splošno pa so tako kupci kot uslužbenci sami s trgovino zadovoljni, veliko pohvalnega in lepega smo že slišali o njej, zato nas te manjše težave, katere bomo s skupnimi močmi skušali odpraviti, ne smejo preveč motiti.

Urednik

Kupci so z našimi izdelki zadovoljni

Sodelovali smo na sejmu »moda 71«

Svojo serijo specializiranih sejmov je Gospodarsko razstavišče v Ljubljani letos pričelo nekaj dni kasneje kot pretekla leta. Verjetno je ta datum ustrezal večini razstavljalcev, saj so termini po navadi določeni sporazumno z večino proizvajalcev tekstilnih artiklov.

V Jugoslaviji je med letom še veliko tovrstnih prireditev, vendar pa je prav »Moda« za tekstilne proizvajalce najprivlačnejša in najuspešnejša. Komercialisti trdijo, da se prav na tem sejmu sklene toliko kupčij, kolikor je za določenega proizvajalca interesantno.

Letošnji sejem na Gospodarskem razstavišču je 16. po vrsti, na njem so sodelovali skoraj vsi jugoslovanski proizvajalci tekstila, pletenin, konfekcije, kožne galanterije, trikotaže, čevljev.

Sejem pa ne privlači samo domačih proizvajalcev, ampak tudi inozemske, zato je povpraševanje ozi-

roma zanimanje za razstavne prostore iz leta v leto večje.

Kot lansko leto, tako je tudi letos primanjkovalo razstavnih prostorov. Uprava Gospodarskega razstavišča se trudi, da bi planirano graditev dodatne sejemske hale čim prej realizirala, žal pa so tako letos kot tudi lani ostali brez tako potrebnih prostorov. Z razširitvijo razstavnih paviljonov nameravajo ta sejem postaviti na mednarodno raven, s čimer bi veliko pridobil na pomembnosti in poslovnosti.

Letos je na tem sejmu razstavljal 180 jugoslovanskih podjetij, od tega 115 konfektionarjev s področja trikotaže in pletenin, 48 proizvajalcev tkanin, 17 podjetij pa je razstavljal usnjene izdelke — torbice, čevlje in razne drobne modne dodatke.

Med 48 proizvajalci tkanin je bilo zastopano tudi naše podjetje. Izdelke — zaves iz kolekcije za leto 1971,

(Nadaljevanje na 4. strani)

Sodelovali smo na sejmu »moda 71«

(Nadaljevanje s 3. strani)

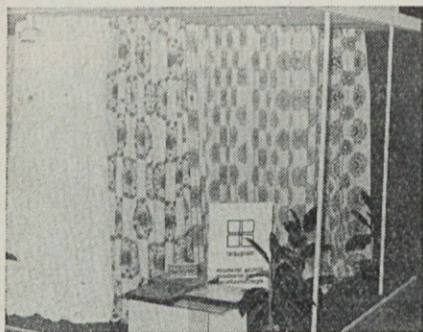
smo razstavljali že na starem tradicionalnem mestu v hali B.

Prikazali smo 26 komadov zaves v različnih dessinih.

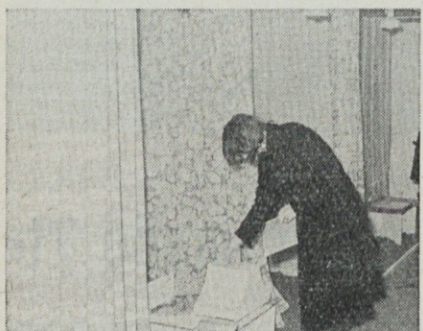
S samim načinom razstavljanja in z asortimentom razstavljenih zaves so bili vsi zelo zadovoljni.

Tudi naši trgovski zastopniki, katerim je v večini primerov težko ustreči, tokrat niso imeli pripomb.

Vsi pa bi želeli, da bi v bodoče od uprave sejma dobili dovoljenje, da bi višino paviljona povečali vsaj za 1 m, ker edino v tem primeru

Čudovita barvna paleta tiskanih vzorcev

Mogoče bo pa prav moj listič izžreban?!

Komercialni prostor v našem paviljonu je bil vedno poln poslovnih partnerjev. V pogovoru s predstavniki »Jadrantekstila«

bi bile zavesе lahko prikazane v »svoji pravi luči«. Upamo, da se bo to uredilo in da v bodoče tudi glede tega ne bo pripomb.

Na našem razstavnem prostoru smo priredili tudi nagradno anketo, katera je bila po številu oddanih in izpolnjenih anketnih lističev uspešnejša od lanske. Vsakemu od desetih izžrebancev bomo podarili našo namizno garnituro.

Prav ob izpolnjevanju anketnih listov smo na sejmu zaustavili dve obiskovalki — tov. Heleno Flis, gospodinjo iz Celja, in tov. Majdo Erbežnik, dijakinjo iz Vira pri Domžalah. Na vprašanja ji je pomagala odgovarjati tudi njena mama Marija. Vse tri so trdile, da so z letošnjim sejmom zelo zadovoljne. To prireditve obiskujejo redno in prijetno so presenečene nad modnimi novostmi, nad slovensko tekstilno industrijo, saj po kvaliteti in pestrosti tkanin ne zaostajamo za drugimi evropskimi državami. Z ureditvijo našega paviljona so bile prav tako zadovoljne. Najbolj všeč so jim bile zavesе iz sukljanke, takoj za njimi pa tiskane. Na vprašanje — ali poznajo naše podjetje, so vse odgovorile pritrdilno. Povedale so, da imajo stanovanje opremljeno z našimi zavesami, tov. Marija Erbežnik pa je celo zelo pogost kupec v naši trgovini.

Vsem se je mudilo, zato smo se od tovarišic poslovili in se jim zahvalili za nekaj prijaznih besed.

Svojih izdelkov pa nismo prikazali samo na razstavnem prostoru,

Vse, kar ste pokazali, je lepo, težko bi se odločila za najlepše — tov. Marija Erbežnik

ampak smo z zavesami sodelovali tudi na popoldanskih modnih revijah, katerih organizator je bil Center za sodobno oblačenje in opremo v Ljubljani.

Letošnji sejem »Moda 71« je za nami. Razstavljalci so s poslovnimi uspehi zadovoljni. Ko bomo vse domiselne konfekcijske izdelke, prelepa metrska blaga, moderno obutev in ostalo usnjeno galanterijo lahko kupili v naših trgovinah — takrat pa bomo zadovoljni tudi potrošniki.

Urednik

O »nadurnem« in pogodbenem delu

Konec lanskega leta je na podlagi pooblastil noveliranega Temeljnega zakona o delovnih razmerjih izšel republiški zakon o zaposlovanju delavcev z nepolnim delovnim časom, uvedbi dela preko polnega delovnega časa in opravljanju dela, ki se ne šteje za delovno razmerje. Ta republiški zakon je v okviru možnosti, ki mu jih je dal cit. zvezni zakon, drugače oz. natančneje uredil posamezna vprašanja z navedenih treh področij, ki pa v svojem bistvu pomenijo dejansko enovito celoto urejanja načina opravljanja tistega dela oz. nalog, ki se izredno oz. neredno, občasno ali začasno pojavljajo v delovnih organizacijah in jih v pogovornem jeziku običajno imenujemo »nadurno delo«, »honorarna zaposlitev« ali s še lepšo slovensko besedo: »fušč«.

Takoj na začetku naj poudarimo, da pozna sedanja zakonska ureditev le dve možnosti za opravljanje takšnega izrednega oz. nerednega, občasnega ali začasnega dela, ki sta obe

izredni in natančno opredeljeni s posebnimi pogoji in kriteriji. Ti dve možnosti sta:

— delo v času, daljšem od polnega delovnega časa (t. i. »nadurno delo«),

— pogodbeno delo oz. delo v civilno pravnem razmerju.

Tretje možnosti, ki je bila do nedavnega kot »dopolnilno delo« v praksi predvsem po zaslugi naše socialne zakonodaje še v rabi, sedanja zakonska ureditev ne le ne pozna, marveč jo kar izključuje. Po posebni zakonski določbi morajo namreč delovne organizacije za opravljanje poslov, ki jih ni mogoče šteti skladno z zakonskimi pogoji in kriteriji za delo v času, daljšem od polnega delovnega časa, ali za delo v civilno pravnem (pogodbenem) razmerju, odpreti delovna mesta in jih zasedati z nezaposlenimi ali delno zaposlenimi delavci. Izjemoma lahko delovna organizacija sprejme na delo tudi zaposlene delavce, ki so že v

delovnem razmerju s polnim delovnim časom. Delovna organizacija lahko to stori, če se na objavo oz. razpis tega delovnega mesta (z nepolnim delovnim časom) niso zglasili kandidati, ki bi izpolnjevali zahtevane splošne in posebne pogoje. Vendar mora delovna organizacija v takšnem primeru objaviti ali razpisati to delovno mesto vsakih 12 mesecev, dokler ga ne zasedejo nezaposlene oz. delno zaposlene osebe, ki izpolnjujejo za delo na tem delovnem mestu predpisane splošne in posebne pogoje. Delovna organizacija pa lahko sprejme na delo zaposlene delavce, ki so že v delovnem razmerju s polnim delovnim časom, tudi v primerih, ki jih posebej določa novi republiški zakon. Ti primeri dajejo delovnim organizacijam izjemno možnost, da za opravljanje nekaterih zahtevnejših in pomembnejših nalog v skladu s svojimi posebnimi interesi zaposlujejo strokovnjake, ki so že v delovnem razmerju s polnim delovnim časom, ker jih prav zaradi njihovih specialnih delovnih izkušenj nujno potrebujejo. Prav tako pa omogočajo ti primeri delovnim organizacijam, da za opravljanje raznih pomožnih del, ki ne terjajo posebnega strokovnega znanja, sprejemajo na delo že zaposlene delavce s polnim delovnim časom. Ta zakonska določba skuša očitno omogočiti delovnim organizacijam, da lažje zaposlijo delavce za opravljanje takšnih del oziroma nalog, za katere je težko dobiti ustrezno delovno silo, na drugi strani pa reševati socialni problem delavcev z nizkimi osebnimi dohodki.

Posebej je treba omeniti, da mora delovna organizacija pri sprejemanju na delo navedenih zaposlenih delavcev, ki so že v delovnem razmerju s polnim delovnim časom, spoštovati določbe o dnevnem in tedenskem področju, ki so prisilno pravne narave, tako da jih bo lahko sprejemala na delo le za skrajšan delovni čas — praviloma največ za 4 ure dnevno.

Najpomembnejše vprašanje, ki mu moramo posvetiti vso pozornost, so seveda pogoji in kriteriji, ob katerih je dopustna uvedba dela v času, daljšem od polnega delovnega časa oziroma je dopustno skleniti civilno pravno (pogodbeno) razmerje.

Delo v času, daljšem od polnega delovnega časa, je mogoče v skladu z zveznim zakonom uvesti le v naslednjih primerih:

— če zadane delovno organizacijo nesreča ali se taka nesreča neposredno pričakuje;

— če je nujno, da se začeto delo nadaljuje, da bi se končal delovni proces, katerega ustavitev ali prekinitev bi povzročila precejšnjo materialno škodo ali spravila v nevarnost življenje in zdravje občanov;

— da se z delom prepreči kvarjenje surovin in materiala;

— da se z delom odvrne okvara na delovnih sredstvih.

V vseh teh primerih sme delo nad polnim delovnim časom trajati samo toliko časa, kolikor je nujno

potrebno, da se odvrnejo ali preprečijo škodljive posledice.

Več kot poln delovni čas mora delavec delati tudi v naslednjem, z republiškim zakonom določenem primeru:

— če se pojavijo dela, ki morajo biti po svoji naravi dokončana brez presledka, da se odvrne škoda ali da se zagotovi nemoten potek rednega dela, ni pa bilo mogoče vnaprej vedeti, koliko časa bodo takšna dela trajala in do kdaj bi morala biti opravljena.

Če nastane v slednjem primeru potreba po takem delu, ker delovni organizaciji manjka ustreznih delavcev, mora delovna organizacija uvedbo takšnega dela obenem javiti pristojnemu komunalnemu zavodu za zaposlovanje. Če ima zavod v evidenci osebe, ki iščejo zaposlitev in izpolnjujejo pogoje za opravljanje del, ki jih v delovni organizaciji opravljajo preko polnega delovnega časa, delovna organizacija ne sme več uporabljati takšnega dela, če ji zavod pravočasno zagotovi ustrezne delavce.

Napoved je treba pripomniti, da ni mogoče odrediti, da bi delali dalj kot polni delovni čas:

— delavki, ki je noseča ali dokler ima otroka do enega leta starosti;

— delavcu, mlajšemu od 18 let;

— delavcu, kateremu bi po zdravniškem izvidu takšno delo lahko poslabšalo zdravstveno stanje.

Civilno pravno (pogodbeno) razmerje je mogoče sklepati za opravljanje del ali nalog, ki po svoji naravi niso take, da bi bilo v delovni organizaciji potrebno zanje posebno delovno mesto, ker so občasne ali začasne in ne trajajo več kot 30 dni v posameznem koledarskem letu. Ta časovna omejitev pa izjemno ne velja za opravljanje nekaterih v republiškem zakonu posebej naštetih občasnih ali začasnih del oziroma nalog.

Navedeno civilno pravno (pogodbeno) razmerje je mogoče skleniti le za tista dela oziroma naloge, ki so kot take določene v statutu delovne organizacije. Tega razmerja pa predvsem ni dopustno skleniti takrat, kadar gre za dela ali naloge, za katere je treba skleniti delovno razmerje (bodisi za določen čas bodisi za nepolni delovni čas).

Na podlagi navedenih pogojev in kriterijev za uvedbo dela v času, daljšem kot polni delovni čas, in sklenitev civilno pravnega (pogodbene) razmerja lahko ugotovimo zlasti naslednje:

1. Bistveni pogoj za uvedbo dela v času, daljšem kot polni delovni čas, je *nepredvidljivost dogodka oziroma poteka v samem delovnem procesu, zaradi katerega bi nastala škoda ali bi bil vsaj moten potek rednega dela v delovni organizaciji*, če konkretno delo ne bi bilo dokončano brez presledka.

2. Civilno pravno (pogodbeno) razmerje je mogoče sklepati samo za opravljanje tistih del oziroma nalog, ki se v dejavnosti delovne organizacije pojavljajo občasno oziroma začasno, to je le za omejen čas in v nepredvidljivih razmikih, za opravljanje katerih v delovni organizaciji ni sistematizirano nobeno delovno mesto in ki so kot taka posebej določena v statutu delovne organizacije.

Na koncu tega kratkega zapisa naj poudarimo, da v njem nismo niti odprli, kaj šele obravnavali vrste vprašanj (tako glede statusa »nezaposlenih oziroma delno zaposlenih oseb«, s katerimi mora delovna organizacija zasedati odprta delovna mesta, zakonske omejitve pri sprejemanju na delo že zaposlenih delavcev s polnim delovnim časom in sklepanju civilno pravnega [pogodbene] razmerja, če gre za avtorsko delo, dalje, kdaj se mora delovna organizacija za izvršitev istega dela oziroma naloge odločiti za sklenitev delovnega razmerja in kdaj za sklenitev navedenega tipa pogodbenega razmerja, kakšen je smoter zahteve republiškega zakona po kumulativni izpolnitvi obeh pogojev, ki opredeljujeta kriterij nepredvidljivosti dogodka oziroma poteka v delovnem procesu za uvedbo dela v času, daljšem kot polni delovni čas, ali je dikcija republiškega zakona, ki govori izrecno o sklepanju »pogodbe o delu«, pravno ustrezna ipd.). Na tem mestu smo namreč skušali le na kar se da strnjen način prikazati sedanjo zakonsko ureditev te delovno pravne problematike in jo zajeti samo v tistih njenih bistvenih razsežnostih, ki morejo biti pomembne neposredno za samo prakso.

I. P.

Obvestilo

Od 1. januarja 1971 dalje obračunavamo dopoldanski in popoldanski nedeljski izmeni, zaposlenim, ki delajo v štirih izmenah, poseben 30% dodatek za nedeljsko delo.

Sklep o tem je sprejel DS na svoji zadnji seji v lanskem letu.

Nedeljski dodatek je enak dodatku za nočno delo in ga bomo obračunavali istočasno, ter na isti način (VK 22).

Zato bosta oba dodatka na plačilnih listih sešteta, na kar posebej opozarjamo prizadete.

B. N.

Ali poznate delo v kemičnem laboratoriju?

K nadaljevanju prejšnjega sestavka si oglejmo posebnost kapljev in — to je vode, ki jo uporabljamo pri vseh mokrih procesih, kjer vlakna, oziroma tkanina pride v vodo.

Molekule vode prodirajo med vlakna in naprej v kapilare, z vodo pa prodirajo tudi kemikalije. Pri vseh fazah oplemenitenja, pri izkuhanju, beljenju, razškrbljenju, barvanju, apretiranju itd., dodajamo omakalna sredstva, da voda in kemikalije lažje prodrejo v vlakno. Izbrati pa moramo omakalno sredstvo, ki je obstojno na določeno fazo oplemenitenja. V glavnem so vsa omakala obstojna v trdi vodi, v belilnih kopelih morajo biti obstojna na oksidacijska sredstva, pri merce- rizaciji na močno alkalne raztopine in obratno pri drugih procesih na kisle raztopine.

Pri škrbljenju ne smejo motiti encimatskega delovanja, tudi pri barvanju moramo poznati lastnosti posameznega omakala. S tem se procesi oplemenitenja skrajšajo, izboljšajo in pocenijo.

Pri prvi fazi, to je pri izkuhanju tkanin iz naravnih vlaken najprej odstranimo nečistoče. Pri tem rabimo vodo in pralno sredstvo. Kot pralno sredstvo lahko uporabimo milo, sodo ali sintetično pralno sredstvo. Kadar peremo z milom, je zelo važno, da uporabljamo mehko vodo, ker se milo veže s kalcijem in magnezijem in pri tem tvori netopne oborine. Ko se milo prične izločati, mu pade pralna moč. Zato pri pranju v trdi vodi uporabljamo sintetična sredstva, ki so istočasno dobra omakalna, dispergirana in pralna sredstva.

Fizikalno pomeni omakanje spremembo odnosa snovi, ki jo hočemo omočiti, snov—zrak nasproti snov—tekočina.

Razlika je večja pri gladkih napetih tkaninah, kot pri hrapavih. Pri potapljanju tkanine v tekočino se v votlih prostorih in špranjah tvorijo zračni mehurčki. Naloga omakala je, da izpodrine zrak. Pri tem se troši energija, omakalno sredstvo zmanjša porabo energije, ker zniža površinsko napetost.

In kaj je površinska napetost?

Za lažje razumevanje in za primer si oglejmo kapljo vode in živega srebra. Če zlijemo vodo na stekleno ploščo, se razleže in omoči steklo, živo srebro pa ostane v kapljicah.

Kapljio lahko primerjamo z milnim mehurčkom. Obe komponenti zavzemata obliko krogle, če ne motijo druge sile. Milni mehurček ima steno iz raztopine mila, opna iz milnice je napeta, pravimo, da ima površinsko napetost. Tlak zunaj je manjši kot znotraj. Opne iz čistih raztopin hitro počijo.

Omakalna sredstva imajo to sposobnost, da znižajo površinsko napetost, tako da raztopina hitreje omoči tkanino. Omakalnih sredstev je veliko vrst. Izdelujejo jih različni proizvajalci pod različnimi imeni.

Če se hočemo prepričati, ali smo izbrali najboljšega, lahko to ugotovimo na enostaven način.

Raztopino omakalnega sredstva določene koncentracije vlijemo v čašo. Na stojalo iz žice priprimo vzorec tkanine. Dokler omakalo ne izpodrine iz njega vsega zraka, ozi-

roma ga popolnoma ne omoči, stoji vzorec navpično v raztopini. Ko vzorec pade na dno, je omočen.

S časovnimi vrednostmi določimo, katero omakalno sredstvo je najboljše.

Tehnolog v kem. laboratoriju
dipl. ing. Nasta Kuralt

induplati		PROIZVODNII		KOLEDAR		1971		52		36		9		2		5		261		365		P.S.	
nedelja		prosta sobota		praznik		praznik na prejšn. d.		kolokvialni dopust		KD		delovni dnevi		skupaj dni									
Januar		Februar		Marec		April		Maj		Junij		Julij		Avgust		September		Oktober		November		December	
1 P	2 S	1 P	2 T	1 P	2 S	1 P	2 S	1 P	2 S	1 P	2 S	1 P	2 S	1 P	2 S	1 P	2 S	1 P	2 S	1 P	2 S	1 P	2 S
3 N	4 P	3 S	4 T	3 N	4 P	3 S	4 T	3 N	4 P	3 S	4 T	3 N	4 P	3 S	4 T	3 N	4 P	3 S	4 T	3 N	4 P	3 S	4 T
5 T	6 S	5 P	6 T	5 N	6 P	5 S	6 T	5 N	6 P	5 S	6 T	5 N	6 P	5 S	6 T	5 N	6 P	5 S	6 T	5 N	6 P	5 S	6 T
7 Č	8 P	7 N	8 T	7 Č	8 P	7 S	8 T	7 Č	8 P	7 S	8 T	7 Č	8 P	7 S	8 T	7 Č	8 P	7 S	8 T	7 Č	8 P	7 S	8 T
9 P	10 S	9 T	10 T	9 P	10 S	9 T	10 T	9 P	10 S	9 T	10 T	9 P	10 S	9 T	10 T	9 P	10 S	9 T	10 T	9 P	10 S	9 T	10 T
11 N	12 P	11 Č	12 T	11 N	12 P	11 S	12 T	11 N	12 P	11 S	12 T	11 N	12 P	11 S	12 T	11 N	12 P	11 S	12 T	11 N	12 P	11 S	12 T
13 S	14 T	13 S	14 T	13 S	14 T	13 S	14 T	13 S	14 T	13 S	14 T	13 S	14 T	13 S	14 T	13 S	14 T	13 S	14 T	13 S	14 T	13 S	14 T
15 P	16 S	15 P	16 T	15 P	16 S	15 P	16 T	15 P	16 S	15 P	16 T	15 P	16 S	15 P	16 T	15 P	16 S	15 P	16 T	15 P	16 S	15 P	16 T
17 N	18 P	17 S	18 T	17 N	18 P	17 Č	18 T	17 N	18 P	17 Č	18 T	17 N	18 P	17 Č	18 T	17 N	18 P	17 Č	18 T	17 N	18 P	17 Č	18 T
19 T	20 S	19 P	20 T	19 T	20 S	19 P	20 T	19 T	20 S	19 P	20 T	19 T	20 S	19 P	20 T	19 T	20 S	19 P	20 T	19 T	20 S	19 P	20 T
21 Č	22 P	21 N	22 T	21 Č	22 P	21 S	22 T	21 Č	22 P	21 S	22 T	21 Č	22 P	21 S	22 T	21 Č	22 P	21 S	22 T	21 Č	22 P	21 S	22 T
23 S	24 T	23 S	24 T	23 S	24 T	23 S	24 T	23 S	24 T	23 S	24 T	23 S	24 T	23 S	24 T	23 S	24 T	23 S	24 T	23 S	24 T	23 S	24 T
25 P	26 S	25 P	26 T	25 P	26 S	25 P	26 T	25 P	26 S	25 P	26 T	25 P	26 S	25 P	26 T	25 P	26 S	25 P	26 T	25 P	26 S	25 P	26 T
27 N	28 P	27 S	28 T	27 N	28 P	27 Č	28 T	27 N	28 P	27 Č	28 T	27 N	28 P	27 Č	28 T	27 N	28 P	27 Č	28 T	27 N	28 P	27 Č	28 T
29 T	30 S	29 P	30 T	29 T	30 S	29 P	30 T	29 T	30 S	29 P	30 T	29 T	30 S	29 P	30 T	29 T	30 S	29 P	30 T	29 T	30 S	29 P	30 T
31 N		31 S		31 P		31 T		31 N		31 Č		31 S		31 T		31 N		31 Č		31 S		31 T	
del dni	21	del dni	21	del dni	21	del dni	21	del dni	21	del dni	21	del dni	21	del dni	21	del dni	21	del dni	21	del dni	21	del dni	21
del ur	168	del ur	168	del ur	168	del ur	168	del ur	168	del ur	168	del ur	168	del ur	168	del ur	168	del ur	168	del ur	168	del ur	168
plač dni	22	plač dni	22	plač dni	22	plač dni	22	plač dni	22	plač dni	22	plač dni	22	plač dni	22	plač dni	22	plač dni	22	plač dni	22	plač dni	22
plač ur	176	plač ur	176	plač ur	176	plač ur	176	plač ur	176	plač ur	176	plač ur	176	plač ur	176	plač ur	176	plač ur	176	plač ur	176	plač ur	176

Obiskali smo mednarodni sejem

notranje opreme v Frankfurtu

13. januarja 1971 je bila otvoritev že dolgo prej napovedane prve mednarodne razstave tekstila za notranjo opremo, talnih oblog, preprog in posteljnega perila.

Ker zavzemajo v tkaninah za notranjo opremo vodilno mesto zavese in prti in ker tudi v naši tovarni raste proizvodnja in prodaja zavese iz leta v leto, nam je bilo dano, da obiščemo to razstavo — in sicer predstavniki vzorčnega oddelka in predstavnik oddelka za raziskavo trga.

Predstavniki vzorčnega oddelka so dobili nalogo, da si ogledajo celotni asortiment zavese in prtov, način razstavljanja in vse kar je v zvezi s tem, predstavnik raziskave trga pa naj bi si ogledal sejem bolj v komercialni smeri — to je: cene, smer razvoja zavese in prtov, njihov surovinski sestav, način reklamiranja ipd.

Nekoliko razburjeni in vznemirjeni od napetega pričakovanja, kaj vse bomo videli, od treme, da ne bi kaj spregledali, smo se odpravili na pot in po 12 urah vožnje z vlakom prispeli v Frankfurt. Naleteli smo na prvo oviro — sobe praktično ni bilo, ker so bili vsi hoteli zasedeni prav zaradi tega sejma. Iznajdljivosti tov. Seška, ki je že veteran v teh zadevah, se imamo zahvaliti, da smo našli sobe v nekem privatnem »hotelu«.

Frankfurta si sicer nismo utegnili temeljito ogledati, vendar smo si še iz šolskih let uspeli zapomniti, da je prav to mesto važno nemško križišče, v katerem se križajo kopenske in rečne poti. Med vojno je bilo mesto precej porušeno, kasneje so ga obnovili, v nekaterih predelih mesta pa ga obnavljajo še danes.

Industrija je zelo koncentrirana, zato se prav tu vsako leto prirejajo razne sejemske prireditve, večjega ali manjšega obsega.

Drugi dan smo se že navsezgodaj odpravili na sejamski prostor, ki je postavljen blizu železniške postaje. Razstavni prostor zavzema 75 000 m², na njem pa je razstavljalo 578 razstavjalcev iz 25 držav. Prikazali so svoje najnovejše proizvode, kateri so bili razstavljeni izredno lepo in so nam nudili edinstveno priložnost, da jih vidimo v tako velikem obsegu.

Letošnje kolekcije slonijo v glavnem na ogromnih in šokantnih vzorcih. Največ je bilo sukljanke, tiskane v črtah in manj gladke. Dessinateurji so uporabili zelo različne metode vzorčenja, skoraj vsi vzorci pa so jasni in strogo izrisani. Ravno take so tudi jacquardske zavese, kjer so vzorci nekoliko manjši in bolj umirjeni, ker so tu možnosti vzorčenja drugačne. Skoraj v vseh tkaninah — gladkih, sukljanki, jacquardskih in tiskanih, so uporabljene najrazličnejše efektne preje in sukanci.

Novost, ki se je pojavila v zadnjih dveh letih, so izžgane zavese in prti,

kjer dosežemo zaželeni vzorec z dvema različnima debelinama tkanine. To se doseže tako, da se tkanina tke iz dveh različnih materialov, od katerih se eden s tiskanjem in izpiranjem v vzorcu odstrani.

Prti so bili v večini zaključeni z dodanimi osnovami in votki. Precej prtov je bilo tudi gladkih, črtastih ali v karo vzorcu. Enobarvni prti so imeli zelo lepe čipkaste obrobe v isti barvi kot prt sam. Nekaj je bilo tudi jacquardskih in tiskanih. Razen kvadratnih prtov je bilo tudi veliko okroglih in tudi tu so bili vzorci zelo veliki, v močnih barvnih kombi-

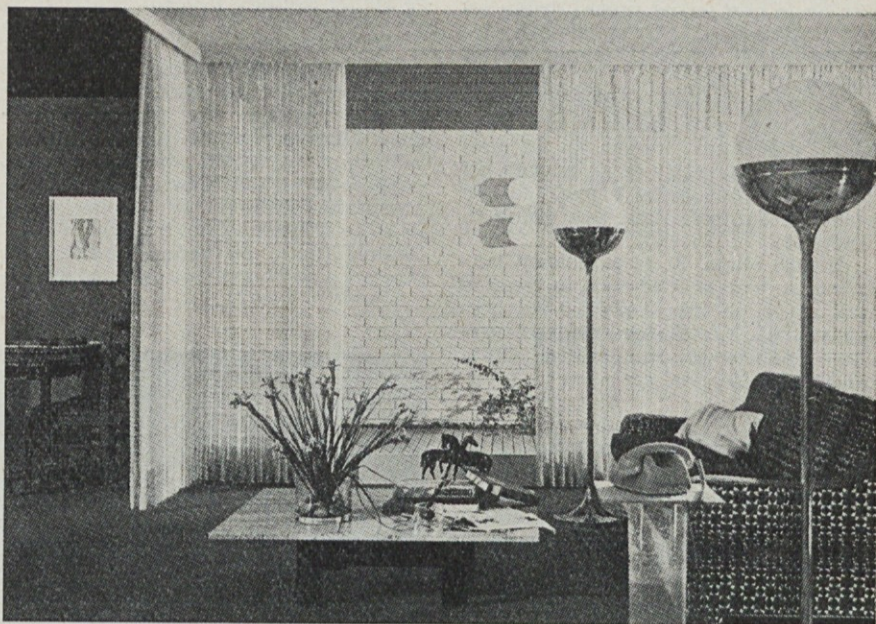
nacijah, katere pa so bile zastopane v vseh artiklih.

Ves sejem je bil torej v znamenju zavese, prtov, preprog, najrazličnejših talnih oblog, posteljnega perila, raznih pregrinjali ipd.

Z najlepšimi vtisi smo se poslovili od sejma in od Frankfurta. Med vožnjo domov smo razpravljali o raznih posebnostih, o vsem lepem, kar smo imeli priložnost videti.

Upamo in želimo, da bomo tudi naš asortiment zavese in prtov v naslednji kolekciji lahko osvežili z raznimi idejami novih vzorcev, katere smo pridobili v Frankfurtu.

Obiskovalci sejma

Urejena notranjost dnevnega prostora

Modni nasveti za pomlad-poletje

SPOŠTOVANE BRALKE
KONOPLANA

Uredništvo Konoplana se je odločilo, da bi v bodoče v naš list uvedli rubriko, ki bi bila namenjena samo ženskemu spolu.

Verjetno veste, da smo v podjetju zastopane 70% in zaradi tega si malo privilegija lahko dovolimo.

Že v moji prvi številki sem vas skušala seznaniti z vsemi modnimi novostmi za sezono; jesen—zima. Mogoče kateri od vas ti napotki ne ustrezajo, toda nekaj, upam, bo vsaka lahko našla v teh nasvetih.

Lahko trdimo, da je moda osvojila vse mlade in teh je v naši tovarni veliko. V pogledu novih zamisli in izvirnosti pa tisti s podeželja prav

nič ne zaostajajo za vrstniki iz modnih središč.

Ne mislim vedno in v vsaki številki pisati samo o modi. V eni izmed prihodnjih številki bi vas rada seznanila z raznimi praktičnimi malenkostmi, katere bi z malo spretnosti, smisla za ročno delo in mogoče tudi dobre volje lahko napravile same.

Zima gre h koncu. V prehodnih, že toplejših obdobjih se znajdemo pred problemom: kaj obleči sedaj?

Skušala vam bom pomagati s sestavkom: MODNI NASVETI ZA POMLAD—POLETJE.

Dolžina:

Nova moda, ki vedno bolj spominja na trideseta leta, je letos zmagovito določila dolžino ženskih oblek,

(Nadaljevanje na 8. strani)

Modni nasveti za pomlad-poletje

(Nadaljevanje s 7. strani)

ki sega do sredine meč. Maksi modeli se pojavljajo samo v posebnih primerih. Ponavadi so to spremljevalci modelov ob obali, ali modeli za izredne svečanosti.

Dolgi plašči iz lahkih, tankih tkanin spremljajo kopalne obleke, ali pa nastopajo kot dolgi brezrokavniki h kratkim hlačam.

Mini modelov ni več. Krajše kot do sedaj so postale samo hlače.

Blago:

Moda vedno izraziteje teži k blagu, ki naj bo lahko, rahlo. V novih kolekcijah imamo zato mnogo georgetta, crepe de china, svilen cloquet, svilen šifon, muslin, etamin itd.

Jersey ima pomembno vlogo. Vse kolekcije ga postavljajo, če ne na prvo, pa vsaj na drugo mesto. Vendar pa je nov jersey precej drugačen od nekdanjega. Po smernicah letošnje mode je tudi jersey postal mehak in nežen.

Za pomladanske plašče in kostime letošnja moda izbira še med lahki volnenimi materiali in jacquardnimi vzorci (v dveh barvah ali v otenkih ene same barve), česano volno, gabardeni, mešanico volne in sintetike.

Razen blaga, ki je predvsem lahko, se uvršča med modne tkanine tudi blago, ki ima nekoliko rustikalen značaj. Zaradi tega pogosto srečamo inspiracijo ob grobem, doma tkanem platnu.

Vzorci:

Vzorci so dosledno majhni. Krogci, črtice, vejice, geometrijski liki na nebeljeni podlagi vsekakor dominirajo. Drobnost cvetja iz oblek starih mamc je zopet veljavno. V isti meri se uveljavljajo vzorci, posneti s povoščenih prtov. Pri tem pa je pomembno, da ostajajo barve v tisku zelo diskretne in nikdar močno ne izstopajo. Čeprav ne prevladuje ton v tonu, je barvna moč in moč tiska v pretežni večini enaka. Točnost tiskanega vzorca je namerno slaba.

Poleg teh vzorcev so namenjeni večernim oblekam in oblekam za obmorsko okolje vzorci, inspirirani ob indijskih motivih.

Barve:

Tudi poletna barvna paleta je ostala in zamolkla. Črne sicer ni, zato pa jo nadomeščajo najtemnejši barvni odtenki (nečiste barve).

Poleg temnih odtenkov je vzniknila nova rožnata barva, katere odtenek se približuje pudru, tistemu, ki sodi za osenčenje. Morda bi to barvo lahko primerjali tudi z barvo telečjega mesa, ali barvo ne več čisto novih strešnikov.

Barve, ki ostajajo ali zopet prihajajo v modo, so: bež barva, barva vrvi, saharso rjava, cimetno in kakao rjava ter skoraj črna rjava, oranžna, porcelansko modra, sivo modra kot ovojni papir (ali nalepke na vžigalicah), tirkizna, zelo temno modra in mornarsko modra, zelena

barva kaktusov in fikusa in zeleno rumen odtenek listja sobne lipe, jajčno rumena, golobje siva.

Modeli:

Plašči:

Linija plaščev je precej oprijeta, z ozkimi rameni, ozkimi rokavi (včasih so rokavi malo krajši), naznačen je pas v pravi višini ali le malo nad njim. Našiti žepi, nepretirano veliki reverji, pas in manšete so značilnost večine modelov. Še vedno se ponavlja nekaj vojaškega stila z epoletami, nekaj pa je modelov z vštito pelerinico.

Kostimi:

Z novo dolžino kril so jopice postale zelo kratke, saj segajo komaj do pasu. Med priljubljen stil jopic še vedno spadajo bluzoni.

Obleke:

Nadaljevanje klasične linije oblek (ki smo jo ob mini modelih prekinili) je precej očitno. Ves modni značaj daje oblekam izbira blaga. Pas je večinoma na svojem pravem mestu in pogosto je na tem mestu obleka tudi prerezana. Ramena so izredno ozka in le na hrbtnem delu nekoliko širša. Rokavi imajo še vedno pomembno vlogo. Če so ob ramenu ozki, so zvon-

často krojeni in ob zapestju oprijeti, oziroma nabrani. Včasih so rahlo nabrani tudi ob ramenih.

Ovratni izrez je pri poletnih oblekah kvadratasti ali okrogli, pri modelih srajčnega kroja pa se pojavi tudi koničast ovratnik. Zalikane gube, ki segajo od pasu ali od bokov navzdol ponovno spominjajo na modo tridesetih let in jih zato pogosto srečujemo.

Usnjeni modeli:

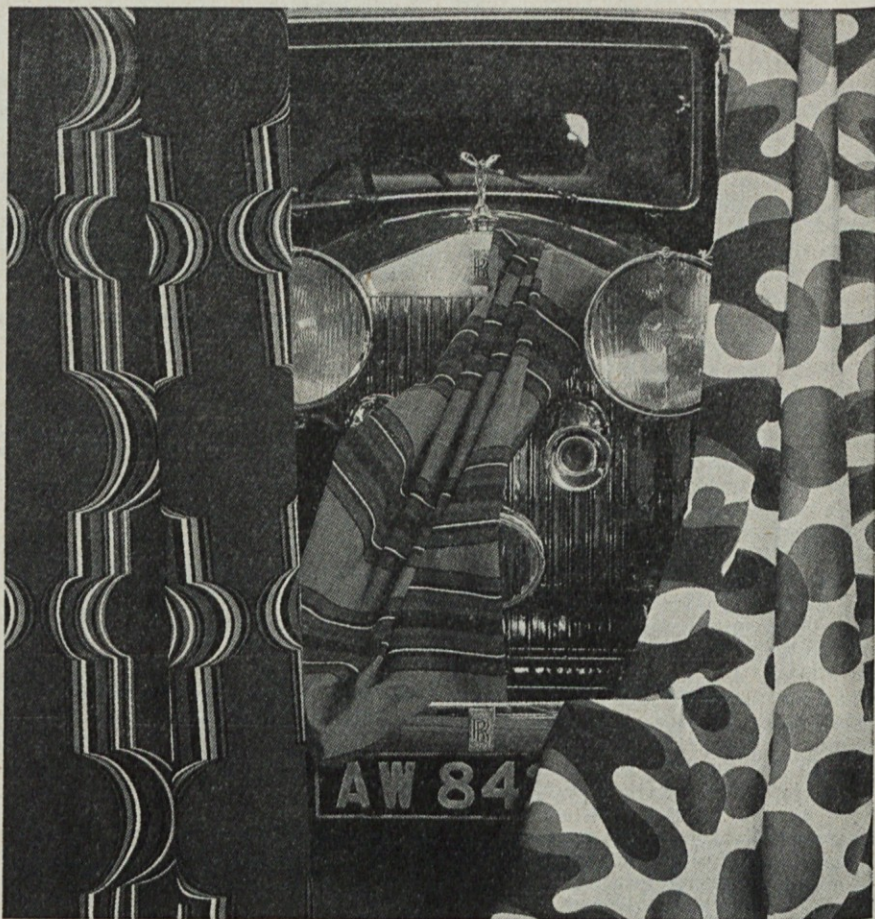
Zanimivi in novejši so modeli, krojeni iz jelenjega usnja in modeli, pri katerih je usnje potiskano z modnimi, majhnimi vzorci ali pa se na usnju pojavljajo vezene.

Na koncu pa še nekaj besed o otroških modelih, kajti tudi ta moda dosledno spremlja vse nove modne iniciative. Vsaj od 8. leta dalje so otrokom namenjeni modeli z novo dolžino, ki krepko pokriva kolena. Razen posnemane mode ženske obleke otroška moda še vedno in zelo pogosto izbira hlače (dolge, do sredine stegen ali do sredine meč) obenem z bluzonom.

Med plašči prevladuje izrazito športni stil ozkih plaščev, pri oblekah za deklice pa modeli srajčnega kroja.

Pletenine, jersey v vseh mešanicah, ki jih poznamo iz seznama ženske mode so zelo cenjene in najbolj pogoste.

Urednik

Detajl s sejma

Se kdo boji skleroze?

Ljudje srednjih in starejših let pogosto živimo v strahu, da ne bi zboleli za rakom. Res je, da rak iz dneva v dan pustoši med nami in pobira svoje žrtve. Vendar je danes bolj pogosto vzrok smrti skleroza, tj. poapnenje krvnih žil. To je bolezen, ki je danes še ni mogoče ozdraviti. Zato je važna profilaksa, ki naj preprečuje nastanek obolenja in napredovanje procesa. Kaj pa je skleroza? Preprosto povedano je to nalaganje kalcija na notranje stene krvnih žil, tako kot se v loncu na stene nabere apnenec iz vode. Če poapnenje napreduje, lahko nastopi srčna ali možganska kap ali včasih odmiranje posrednih udov. Zato je res čudno, da se nihče ne boji poapnenja žil. Verjetno zaradi tega, ker v začetku bolezni ne povzroča nobenih težav. Krvne žile našega telesa so dolge nekoliko kilometrov. Ko smo še mladi, so naše arterije elastične. Po 35 letu starosti pa nastanejo v stenah žil kakšne okvare. Pogosto so glavni pogoj za nastanek okvar ponavljajoče se infekcije, infektivne bolezni, veliki napori, mraz, lakota, nikotin itd. Telo seveda poizkuša popraviti okvare v stenah žil z odlaganjem apnenca. In tako se začne počasi poapnenje žil. Skleroza ima različen potek, zato se lahko prične pojavljati na raznih

delih telesa. Lahko nastane poapnenje velikih žil in se to sploh ne občuti. Lahko poapnijo male žile in so zaradi tega težave. Lahko poapnijo srčne — koronarne arterije, kar ima za posledico angino pektoris. Če poapnijo žile v možganih, se začne pozabljalnost in vrtoglavica itd. Napredovanje skleroze je zelo nevarno, ker se v poapnenih žilah lahko stvarjajo krvni zgrudki, ki so lahko povzročitelji težke okvare v organizmu, če še ne smrti. Kot vidimo, je slika bolezni zelo različna in bi lahko o njej še mnogo govorili. Za nas je bolj važno, da vemo, kako se boleznimi obvarujemo. Predvsem se bomo izogibali preveč mastne hrane in svinjske masti. Pili in kadili bomo zmerno in jedli nič več kot je za telo potrebno. Od hrane bomo uživali veliko sadja in zelenjave. Skrbeli bomo za redno prebavo. Za hojo po svežem zraku bomo bolj pridni. Vsi tisti pa, ki opravljajo delo z veliko odgovornostjo in duševnim naporom ter z malo telesnega gibanja, pa še pogoste rekreacije v naravi. Pod okriljem takega načina življenja se ne bo treba bati skleroze niti v visoki starosti, ker bolezen ne bo napredovala do težke oblike ali celo smrti.

Majda Škrinjar

Bolni zaradi nepravilnega dela

Vsak peti delavec v ZR Nemčiji je nezadovoljen na svojem delovnem mestu, nekateri celo tako, da to pri njih izzove razna obolenja. Čir na želodcu, dvanajsterniku, glavoboli, duševne motnje in mnoge druge bolezni so lahko posledica tega, da dela delavec na nepravem delovnem mestu, oziroma na mestu, ki mu ne ustreza.

To odkritje delovne in socialne medicine, ki niti ni tako novo, je potrdiril vodja znanstveno-raziskovalne grupe koncerna »Bosch« iz Stuttgarta. Na osnovi številnih raziskovanj je zaključil, da je vsak peti delavec v ZR Nemčiji »ritmično labilen« in zaradi tega nesposoben za delo na tekočem traku ali za delo v izmenah.

V primeru, da podjetja v bodoče tega ne bodo upoštevala — pravi zapadnonemški strokovnjak — bodo mnogi delavci podzavestno ubežali v telesno ali duševno obolenost.

Samo po sebi je razumljivo, da epileptičar ne more opravljati del kot so npr.: popravila strehe, tovarniških dimnikov ipd. Kljub visokemu odstotku resnično labilnih delavcev (ca. 20 %) pa so prav ti lahko zelo dobri in zanesljivi, če ne delajo pod pritiski

skom določenega časa ali raznih delovnih norm. Za ostalih 80 % delavcev strokovnjaki socialne in delovne medicine trdijo, da pri njih delo na tekočem traku ali v izmenah ne izzove negativnih posledic, ker so ta delovna mesta urejena po pravilih in delovno fizioloških izkušnjah.

Tu so konstrukcije strojev ali sedežev urejene tako, da je delavec zaščiteno, oziroma zavarovan pred nepravilnim ali neudobnim položajem, svetloba pada točno pod določenim kotom, izvedene so sodobne zaščitne mere proti ropotu in nesrečam. Raziskave kažejo, da bi morala biti podjetja bolj pazljiva pri izvrševanju naročil socialne in delovne medicine.

Ena od rešitev je uvedba obveznega visokospecializiranega pregleda vseh oseb pred pričetkom dela. Pri zaposlovanju novih delavcev bi morali upoštevati tudi njihove nagnjenosti do določenega dela ali poklica.

Tako bi se mogoče delno lahko preprečilo, da mnogo ljudi ne bi opravljalo dela, ki jim ne odgovarja, tako ne bi mogli postati nezadovoljni, nesrečni in končno celo bolni.

Urednik

OBVESTILA IZ KADROVSKE SLUŽBE

Vstopi:

1. Janez Jenc, čistilec strojev, vstopil 10. 11. 1970,
2. Janko Hemetek, del. v aluminiju, vstopil 12. 11. 1970,
3. Filip Grilj, parovodni inšt., vstopil 18. 11. 1970,
4. Marjan Peterka, dvor. delavec, vstopil 26. 11. 1970,
5. Ivan Rovšek, dvor. delavec, vstopil 26. 11. 1970,
6. dipl. ing. Puhan Karolina, tekst. inženir, vstopila 1. 12. 1970,
7. Anton Hribar, ključavničar, vstopil 2. 12. 1970,
8. Irma Hrvatin, tkalka, vstopila 8. 12. 1970,
9. Ivan Soltič, metal. tkan., vstopil 8. 12. 1970,
10. Marija Urbanija, čist. uprav. prost., vstopila 11. 12. 1970,
11. Ida Robič, čist. uprav. prost., vstopila 16. 12. 1970,
12. Franc Razinger, čist. strojev, vstopil 21. 12. 1970,
13. Aleksander Runtev, trgov. zastopnik, vstopil 1. 1. 1971,
14. Ana Tomc, graver-risar, vstopila 4. 1. 1971,
15. Vera Gajič, ekonomski tehnik, vstopila 5. 1. 1971,
16. Anton Kotnik, mizar, vstopil 25. 1. 1971.

Izstopi:

1. Terzija Cotman, del. v oplem., upokojena 31. 10. 1970,
2. Ida Cerar, čist. v prip., inv. upok. 13. 11. 1970,
3. Vasil Maznevski, trg. zast., izstopil 13. 11. 1970,
4. Ana Ravnikar, tkalka, izstopila 20. 11. 1970,
5. Alenka Lotrič, dessinateur, izstopila 15. 12. 1970,
6. Kata Peter, del. v konf., umrla 24. 12. 1970,
7. Marija Makovec, tkalka, upokojena 31. 12. 1970,
8. Antonija Pavli, previjalka, upokojena 31. 12. 1970,
9. Jerca Pirnat, previjalka, upokojena 31. 12. 1970,
10. Marjeta Slapar, predica, upokojena 31. 12. 1970,
11. Stefka Luthar, tkalka, izstopila 31. 12. 1970,
12. Vera Lavrič, tkalka, izstopila 30. 11. 1970,
13. Vahida Hoždič, čist. prost., izstopila 18. 1. 1971.

POROČILI SO SE:

1. Ivanka Bider, tkalka, poročena VES,
2. Mihaela Gregorin, del. v konf., poročena LEHAR,
3. Marinka Lukman in Ivan SOLTIC,
4. Angela Prelovšek, previj., poročena LUŽAR,
5. Joži Pergar, del. v konf., poročena KRIŽMAN.

Šport in rekreacija

Nič manj kot delo je za človeka potreben šport ali rekreacija. Žal se ugotavlja, da se to v naši družbi zanemarljivo in še malo ne dosega potrebne razširjenosti. Zlasti fizični delavec se često zadovolji z odgovorom, češ, da se dovolj giblje na svojem delovnem mestu. Strokovnjaki ugotavljajo strahotne rezultate in pomanjkljivosti na tem področju. Ko so v Jugoslaviji testirali določene delavce, so prišli do ugotovitve, da v povprečju pri starosti med 20. in 25. leti pretečejo 800 m v istem času kot 12-letni otroci, kar je brez dvoma posledica pomanjkljive telesne kulture.

V naprednem svetu imajo telesno kulturo organizma celo med delovnim časom; delavci se pod strokovnim vodstvom telesnovzgojnega učitelja gibljejo, kar pozitivno vpliva zlasti na zaposlene v pisarnah in uradih.

Pri nas pa je pomanjkanje telesne kulture tako pereče, da je morala pred dvema leti celo zvezna skupščina sprejeti resolucijo o pospeševanju te panoge. Med drugim opozarja tudi na to, da morajo delovne organizacije ustvariti potrebne pogoje za pospeševanje, pri tem pa lahko zlasti pripomoreta sindikalna in mladinska organizacija.

Na zadnji konferenci zveze mladine Slovenije, ki so jo posvetili telesni kulturi, si je mladinska organizacija zadala veliko in plemenito nalogo o razširitvi in pomembnosti telesne kulture. Če ne bodo sledila dejanja in ukrepi v zvezi s tem, bo ostalo le pri besedah. Ugotovili so, da telesna kultura nima samoupravnega mesta v družbi in da ga bo treba pridobiti.

V razgovoru s predsednikom mladinske organizacije v našem podjetju mi je tovarišica Slavka Gerbec povedala, da do sedaj še niso dobili potrebnega akcijskega programa, niti v mladinski organizaciji še ni bilo odgovornega tovariša, ki bi organiziral telesno kulturo. Ona kot predsednik mladine smatra, da je to nujno potrebno.

Pred leti je bila telesno-kulturna dejavnost v našem podjetju zelo razvita in je imela lepo tradicijo, sedaj skuša sindikalna organizacija to nadaljevati, vendar bi morali pri tem sodelovati vsi — prav vsi.

Dipl. ing. Avgust Orehek

Poročilo o prodaji

ZA MESEC DECEMBER 1970

V decembru 1970 je prodaja potekala iznad vseh pričakovanj. Vsi vemo, da je december mesec inventur in da je bila zato prodaja vsako leto v tem mesecu najnižja. Prodaja v decembru 1969 je bila dosežena samo 77,1 % od planirane, medtem ko je prodaja v decembru 1970 bila dosežena 117 % od planirane.

Kako je potekala prodaja po posameznih skupinah izdelkov v decembru 1970 bomo najboljše videli, če jo

primerjamo s prodajo v decembru 1969 in če pri tem vzamemo prodajo v decembru 1969 za indeks 100.

Iz razpredelnice levo je razvidno, da je v primerjavi s prodajo v istem obdobju lanskega leta padla prodaja izdelkov iz naravnih vlaken in mešanic le-teh s sintetikom, da pa se je istočasno povečala prodaja izdelkov iz sintetike in konfekcioniranih izdelkov.

Zaloge gotovih izdelkov so se od decembra 1969 do konca leta 1970 znižale za 18 % ter je njihova vrednost padla pod planirano, kar nam otežkoča normalno prodajo, saj smo v vseh izdelkih popolnoma desortirani. Upamo, da se bo stanje izboljšalo z nabavo novih strojev v tkalnici, vendar bo situacija boljša predvidoma šele konec februarja.

Ing. Fanika Zajc

Skupina izdelka	Decem. 1969	Decem. 1970
Laneno-bombažne tkanine	100	64
Bombažne tkanine	100	90
Sintetične tkanine	100	186
Konfekcijski izdelki	100	224

ZAHVALA

Predstavnikom sindikalne organizacije se najlepše zahvaljujem za obisk in darilo ob moji bolezni.

Ivana Troha — pripravljalnica

ZAHVALA

Vsem sodelavkam in sodelavcem iz pripravljalnice se iskreno zahvaljujem za izrečeno sožalje ob nenadni smrti mojega dragega očeta. Lepa hvala tudi za finančno pomoč.

Posebno zahvalo pa sem dolžna še tov. Miru Šimicu in tov. Jožetu Gerbcu.

Žalujoča hčerka Minka Urankar

Useebina

Induplati — dobitnik »Ljubljanskega zmaja«

Treba je zaostri osebno odgovornost Pomen študija dela

Prvo leto preizkušnje industrijske prodajalne

Sodelovali smo na sejmu »moda 71«

O »nadurnem« in pogodbenem delu

Obvestilo

Ali poznate delo v kemičnem laboratoriju?

Obiskali smo mednarodni sejem notranje opreme v Frankfurtu

Modni nasveti za pomlad-poletje

Se kdo boji skleroze?

Bolni zaradi nepravilnega dela

Obvestila iz kadrovske službe

Poročili so se

Šport in rekreacija

Poročilo o prodaji

Zahvali

Izdaja v 850 izvodih kolektiv tovarne Induplati. Odgovorni urednik Anica Lajević. Ureja uredniški odbor: ing. Janko Ukmar, ing. Lado Zabukovec, dipl. ing. Janez Pezdir, dipl. ing. Avgust Orehek, dipl. ing. Boža Pogačnik, ing. Jože Klešnik, Cilka Mrdženovič, dipl. ing. Branko Novak, Majda Škrinjar, Ivo Sešek, dipl. ing. Alenka Korčič-Pleteršek, dipl. ing. Franc Verhovec, Janez Rainer. V uredniškem odboru sodelujejo po službeni dolžnosti: direktor, predsednik sind. org., sekretar ZK, predsednik mlad. org. Natisnila in klišee izdelala Tiskarna »Jože Moškrič«